

|                                   | PUNCTE<br>TARI                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | PUNCTE<br>SLABE                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | OPORTUNITĂ<br>ȚI                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | PERICOLE                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Resurse<br/>umane</b>          | <p>-Forță de muncă ieftină</p> <p>-Forță de muncă înalt calificată în construcții și industrie</p> <p>-Costuri de calificare reduse în domeniul meșteșugurilor</p> <p>-Număr mare de tineri cu liceul terminat și cu studii superioare</p> <p>-Diversitate mare a structurii etnice a populației</p> <p>-Existența unei asociații cu scop de informare și de asigurare a condițiilor pentru instruire și formare</p> | <p>-Fenomene demografice negative:</p> <p>-Emigrarea forței de muncă cu înaltă calificare</p> <p>-Îmbătrânire accentuată în satele aparținătoare comunei</p> <p>-Scăderea natalității</p> <p>-Subutilizarea forței de muncă calificată superior</p> <p>-Lipsa a programelor de acompaniere socială pentru șomerii</p> <p>-Lipsa centre de orientare profesională</p> | <p>Legislație:</p> <p>- înființarea Agenției naționale de ocupare și formare profesională;</p> <p>-Legea asigurărilor de sănătate nr. 145/97;</p> <p>-creșterea nivelului de calificare prin participarea în programe regionale, naționale și internaționale;</p> <p>-Modificarea mentalității persoanelor disponibilizate, în sensul unei atitudini active pe piața muncii, de căutare a unui loc de muncă și de reconversie profesională</p> | <p>- Pe termen mediu și lung vom asista la scăderea nivelului de calificare profesională a tinerilor;</p> <p>- menținerea tendințelor migraționiste către centrele urbane, accentuarea proceselor de îmbătrânire în rural;</p> <p>-ineficiența / lipsa programelor de calificare / recalificare profesională destinate persoanelor din comună</p> <p>-Declin demografic</p> |
| <b>Infrastructu<br/>ra fizică</b> | <p>-Acoperirea teritorială bună a rețelei de distribuție cu energie electrică</p> <p>-Existența rețelei de distribuție stradală de apă potabilă în satele</p>                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>-Viteza și capacitate redusă de transport a rețelei existente de comunicație</p> <p>-Ponderea scăzută a DJ și DC modernizate</p> <p>- Inexistența accesului direct la calea ferată</p>                                                                                                                                                                            | <p>- Apropierea de orașele Hirleu 14km, Flaminzi 3km și municipiul Botosani 35km.</p> <p>- Apariția fondurilor europene;</p> <p>- Îmbunătățirea strategiilor de</p>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>-Grad scăzut de dotare a localităților cu rețele tehnico-edilitare</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|              |                                       |                                  |                                                                                                                                                                      |                                                                                         |                                                                                                                       |                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                   |                                         |                                                                                                                                                          |                                                                                       |
|--------------|---------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
|              | Există centrală digitală de telefonie | Există sistem de TV-digitală.    | Existența a unui microbuz ruta Botosani-Boscoteni care circulă de 3 ori pe zi dar si a celorlalte autobuze din Botosani care fac legătura cu toate orașele din țara; | Există o acoperire relativ bună cu telefonie mobilă                                     | Există bugetului redus în vederea centrală digitală APL are obținerii surselor de telefonie posibilități de finanțare | -Există sistem limitate de pentru de TV-implicarea în modernizarea dezvoltarea infrastructurii | Existența a infrastructurală - Existența unor unui microbuz Procentul foarte programe de ruta Botosani-mare a părții dezvoltare a Boscoteni proprii la infrastructurii la care circulă finanțări nivel național de 3 ori pe zi extrabugetare - Legislație dar și a elimină | celorlalte posibilitatea autobuze din apelării Botosani care acestora.            | fac legătura cu toate orașele din țara; | Există o acoperire relativ bună cu telefonie mobilă                                                                                                      |                                                                                       |
| <b>Mediu</b> | - Calitatea factorilor de mediu bună; | - Cadrul natural relativ variat; | - Inexistența în imediata apropiere a unor surse de poluare de origine industrială;                                                                                  | - Conștientizare a acestor categorii de probleme de către factorii de răspundere locali | -Inexistența unei rețele de canalizare și de , tratare si epurare a apei reziduale;                                   | -Lipsa tehnologiilor de colectare prin sortare și de reciclare a deșeurilor                    | -Gospodărirea eficientă a cadrului natural (sol, subsol) ar duce la protejarea mediului;                                                                                                                                                                                   | - Legislație: - Aderarea la România la unele convenții internaționale în domeniu. | -Produse agricole ecologice;            | - Lipsa programelor și resurselor ce vizează protecția mediului, poate conduce pe termen mediu la scăderea / înrăutățirea calității factorilor de mediu; | - Lipsa unor instalații și sisteme de prevenire a poluării și calamităților naturale. |

|        |                                                                                     |                                                                                                      |                                                                                              |                                                                      |   |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|---|
| locală | unei mari diversități de produse agricole locale;                                   | - Grad redus de asociere a proprietarilor agricoli;                                                  | centre de consultanță agricolă și crearea unor IMM în mediul rural;                          | de excesivă proprietății agricole;                                   | a |
|        | - Potențial zootehnic ridicat cu existența a suprafețe mari de pășuni;              | - Slabă reprezentare a activităților industriale la nivelul comunei;                                 | - Dezvoltarea infrastructurii fizice în mediul rural ar duce la revigorarea spațiului rural; | - Lipsa atitudinilor și practicilor de tip asociativ în agricultură. |   |
|        | - Pondere relativ mare a activităților neagricole mai ales în satele aparținătoare; | - Pondere relativ mică a activităților neagricole mai ales în satele aparținătoare;                  | - Dezvoltarea serviciilor sociale ar duce la ridicarea calității vieții.                     |                                                                      |   |
|        | - Nivel satisfăcător al asistenței medicale.                                        | - Lipsa lanțului producție-colectare-procesare-distribuție în agricultură;                           |                                                                                              |                                                                      |   |
|        |                                                                                     | - Există un gard de fărâmițare excesivă a terenurilor agricole;                                      |                                                                                              |                                                                      |   |
|        |                                                                                     | - Existența a foarte multe afaceri ca și persoane fizice în loc de IMM-uri cu personalitate juridică |                                                                                              |                                                                      |   |
|        |                                                                                     | - Informare insuficientă a populației comunei despre posibilitățile de dezvoltare locală;            |                                                                                              |                                                                      |   |
|        |                                                                                     | - Utilizarea parțială a terenurilor agricole;                                                        |                                                                                              |                                                                      |   |
|        |                                                                                     | - Practicarea unor tehnologii                                                                        |                                                                                              |                                                                      |   |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                        | agricultură.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Investiții</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Apropierea de un centru financiar bancar (BOTOSANI, HIRLAU și FLAMINZI)</li> <li>- Sprijinul autorităților locale în vederea demarării unor investiții în plan local;</li> <li>- Preț actual foarte scăzut a terenurilor agricole.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lipsa aproape în totalitate a activităților cu caracter industrial;</li> <li>- Potențial economic redus al IMM;</li> <li>- Potențial scăzut de investiții în zootehnie, activități de prelucrare a lemnului, servicii și agro-turism.</li> </ul>                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Înființarea de noi IMM-uri în situație care ar conduce la dezvoltarea cadrului economic;</li> <li>- Existența unor domenii cu potențial de absorbție și modernizare ridicat (turism, agricultură, meșteșuguri tradiționale)</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Gradul ridicat de izolare în raport cu cercurile de afaceri;</li> <li>- Inexistența în cadrul comunei a unor puncte de lucru ale sistemului financiar - bancar</li> <li>- Lipsa unor IMM-uri care să inițieze proiecte de investiții în zonă.</li> </ul> |
| <b>Turism</b>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Existența unor obiective turistice atractive.</li> <li>- Buna funcționare a transportului public.</li> </ul>                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Existența unei infrastructuri fizice și a unei dotări edilitare necorespunzătoare turismului;</li> <li>- Inexistența unor manifestări culturale internaționale anuale cu tradiție;</li> <li>- Inexistența unui cadru natural prielnic practicării turismului;</li> <li>- Inexistența unor organizatori locali și gospodării înscrise în circuitul agro-turistic;</li> <li>- Lipsa unei promovări</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Exploatarea evenimentelor culturale și tradiționale;</li> <li>- Crearea de Parcuri Naturale;</li> <li>- H.G. nr. 118 / 1998 privind colaborarea în turism</li> <li>- O. G. nr. 63 / 1998 și Leg. Nr. 187 / 1998 privind stabilirea unor facilități în domeniul turismului rural;</li> <li>- Viitoarele fonduri europene.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lipsa unei concepții manageriale moderne.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                     |

de vacanță;  
- Lipsa unor  
manifestări  
culturale  
remarcabile.

## **6. Planul strategic de dezvoltare**

### **6.1. Obiective strategice de dezvoltare**

Această strategie stabilește obiectivele a căror implementare creează cadrul dezvoltării viabile comunității în vederea creșterii nivelului de viață a locuitorilor acestor comunități. Principalele scopuri ale strategiei sunt următoarele:

- inițierea dezvoltării infrastructurale și comunicaționale;
- întărirea spiritului competitiv al firmelor locale;
- întărirea spiritului întreprinzător al populației în domeniul serviciilor de interes local;
- dezvoltarea sistemului de instituții democratice pentru a ajuta stabilitatea populației în localitățile comunei;
- întărirea și dezvoltarea potențialului economic al populației prin creșterea competitivității de piață a firmelor locale, prin creșterea gradului de preocupare și prin apariția surselor alternative de venit
- dezvoltarea comunei în conformitate cu cerințele și modelele de succes vest europene;
- pregătirea resurselor umane, a competitivității acesteia, sporirea gradului de inovație a acesteia și a capacității de reînnoire.

#### **Metodologia elaborării strategiei**

Pentru elaborarea prezentei strategii au fost derulate următoarele tipuri de activități:

Evaluarea potențialului – economic, de resurse umane etc., de care dispune comuna;

Inventarul opiniilor unor responsabili din administrația publică locală vizavi de dezvoltarea comunitară (probleme, posibile direcții de soluționare);

Elaborarea planului strategic de dezvoltare a comunei.

Pentru implementarea prezentului plan strategic sunt responsabili următorii actori sociali:

-autoritățile publice locale (poziția de agent principal al dezvoltării locale implică responsabilități sporite în ceea ce privește elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare);

-comunitățile care intră în componența comunei;

-sectorul profit și organizațiile non – profit.

Resursele necesare care realizării obiectivelor strategiei:

-resurse financiare

-resurse umane

Din analiza efectuată în capitolele precedente s-au identificat trei domenii strategice ce pot determina pe termen mediu și lung dezvoltarea comunei Frumusica. Aceste domenii vor fi utilizate cu prioritate și la nivelul obiectivelor operaționale.

**Rolul infrastructurii în procesele de dezvoltare locală**

Existența și dezvoltarea continuă a unor elemente de infrastructură este o cerință de bază, o garanție a stabilității populației din comună. În cazul comunei Frumusica se impun lucrări de infrastructură de bază care să asigure pentru locuitorii din zonă condiții de viață apropiate de condițiile existente în mediul urban din România. În această ordine de idei putem aminti printre lucrările de infrastructură necesare:

- modernizarea drumurilor comunale;
- introducerea rețelei de transport a gazelor naturale;
- înființarea rețelei de alimentare cu apă și canalizare;
- înființarea sistemului de colectare a deșeurilor;
- modernizarea unităților de învățământ;
- modernizarea iluminatului public;
- înființarea și dotarea serviciului PSI;
- modernizarea imobilelor aparținând domeniului public;
- achiziționarea de echipamente IT pentru toate categoriile de instituții interesate.

Dezvoltarea infrastructurii trebuie să fie unul din obiectivele permanente pe agenda Administrației Publice Locale. Aceste obiective privesc mai ales îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor din localități, accesul rapid la magistralele rutiere naționale și internaționale poate constitui unul din factorii de atracție pentru turiști sau investitori la nivelul comunei.

De asemenea, este important ca pe lângă infrastructura rutieră să existe și o rețea de transport local funcțională care să faciliteze transportul către zonele urbane din apropiere.

**Rolul economic al agriculturii și calitatea acestuia de susținere a populației**

Conform acestei orientări agricultura apare în economia comunei ca o ramură ce ar putea deveni în timp una competitivă, fiind necesar atragerea sectorului economic în zonă, care ar acorda unei mari părți din populație

condiții de muncă și viață și față de care sunt legate mai multe sectoare ale vieții economice. Poziția, rolul economic, capacitatea de producție a acestuia au nu numai o conotație economică ci și una socială – de aceea inițierea și formarea unor programe de dezvoltare cu caracter economic trebuie să fie o parte importantă a programului operativ de dezvoltare.

**Dezvoltarea resurselor umane**

Conform acestei orientări condiția de bază a dezvoltării sociale și economice durabile este reprezentată de oameni cu o bună pregătire profesională care cunosc și își asumă valorile personale și ale comunității în care trăiesc, își organizează viața în conformitate cu aceste coordonate. Calitatea mediului comunitar și natural, dezvoltarea socială și economică continuă, ecologică.

Conform acestui considerent administrarea unitară a concepției asupra mediului înconjurător și asupra economiei la nivelul comunei trebuie să se facă cu respectarea și ocrotirea valorilor mediului înconjurător. O asemenea abordare a problemei ar îmbunătăți atât calitatea mediului dar și a condițiilor de viață asigurând condiții mai bune pentru dezvoltarea economică.

## **6.2. Obiective operaționale**

Elaborarea programului operativ de dezvoltare locală a fost gândit ca un sistem

considerent a fost inițierea unor proiecte de dezvoltare convergente. Condiția de bază pentru dezvoltarea locală este păstrarea tradițiilor economice și sociale comunitare. Acest lucru ajută la păstrarea caracteristicilor de viață ale locuitorilor din comuna Frumusica.

#### **Subprograme și proiecte de dezvoltare**

Infrastructura socială și comunitară.

În urma analizelor efectuate putem propune următoarele programe de infrastructură în comuna Frumusica:

- introducerea rețelei de transport a gazelor naturale;
- înființarea rețelei de alimentare cu apă și canalizare;
- dezvoltarea infrastructurii rutiere;
- modernizarea unitatilor de învățământ;
- modernizarea iluminatului public;
- înființarea sistemului de colectare a deșeurilor;
- achiziționarea de echipamente IT pentru toate categoriile de instituții interesate.

#### **Resurse umane**

Perfecționarea resurselor umane reprezintă principalul atu în realizarea inițiativelor de dezvoltare locală și comunitară. Planul strategic de dezvoltare propune două tipuri de măsuri:

- măsuri pe termen de scurt;
- măsuri pe termen mediu și lung.

Pe termen scurt, pentru facilitarea realizării măcar parțiale a obiectivelor propuse una din soluțiile aflate la îndemâna primăriei și consiliului local din comună este existența a unui facilitator comunitar care asigură optimizarea fluxului de informații privind posibilitățile de finanțare. În același timp această persoană sprijină și elaborarea de proiecte pe diferite domenii în urma solicitărilor care să vină din partea comunităților locale.

Pe termen mediu și lung, este necesar ca administrațiile locale să susțină calificarea forței de muncă în următoarele domenii: agricultură și servicii.

De aceea propunem următoarele programe pentru componenta de resurse umane:

- participarea funcționarilor la programe de perfecționare continuă;
- încurajarea implicării ONG - urilor locale în organizarea de programe pentru educația adulților.

#### **Agricultura**

Potențialul agricol de care dispune comuna reprezintă unul din punctele tari spre care trebuie să se orienteze atenția agenților de dezvoltare locali. Majoritatea populației comunei își are principala sursă de venit din agricultură, aproape fiecare membru al comunității are o oarecare legătură cu activitățile agricole. În momentul de față economia comunei este monocoloră bazată în cea mai mare parte pe activitățile agricole. Fărămișarea excesivă a proprietății agricole determină un nivel scăzut al productivității a activităților din agricultură.

Această structură a proprietății ar trebui schimbată pe termen mediu prin constituirea unor ferme agro - zootehnice care să valorifice potențialul natural și al resurselor umane existent la nivelul comunei. Se recomandă totodată organizarea agricultorilor în asociații cu scopul de a valorifica mai bine potențialul uman și produsele agricole din această zonă. Comuna Frumusica, este într-o poziție privilegiată deoarece poate beneficia de consultanța specialiștilor în acest domeniu.

Factorii importanți care susțin dezvoltarea acestui sector:

-susținerea sau inițierea unor inițiative de asociere în ceea ce privește activitățile agricole, deoarece existența asociațiilor agricole permite accesarea mult mai ușor a finanțărilor din fondurile UE pt. dezvoltarea investițiilor în agricultură, disponibile din 2007.

-existența unui sistem de creditare flexibil.

Având în vedere cele enunțate mai sus propunem următoarele linii de dezvoltare pentru comuna Frumusica în domeniul agricol:

-susținerea concentrărilor de teren prin vânzare - cumpărare sau prin asocieri;

-specializarea și echiparea a fermelor agricole cu echipaje / utilaje moderne;

-marketingul produselor agricole.

### **Turism**

În domeniul turismului comuna nu dispune de un potențial natural, istoric și cultural.

Tradițiile, modul de viață al locuitorilor pot fi puncte de atracție pentru turiști atrași de mediul rural. Totodată veniturile ce pot fi obținute de populație din acest tip de activitate ar putea avea un aport semnificativ în veniturile gospodăriilor. În momentul de față nu există turism.

Ceea ce ar putea fi dezvoltat în comuna în acest domeniu sunt următoarele componente: agro-turism, bio-turism, turism educațional și confesional, turism gastronomic.

Din acest motiv propunem următoarele programe în domeniul turismului în această comună:

-crearea unor condiții optime pentru practicarea turismului în zonă;

-amenajarea posibilelor atracții turistice;

-promovarea activităților de tip turistic din zonă.

Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii

Asistență permanentă pentru firmele din zonă. În acest sens APL va facilita contacte, consultanță și informații în legătură cu organizațiile finanțatoare, finanțări rambursabile și nerambursabile, sistemul bancar. Se impune ca APL să-și stabilească o listă a contactelor prioritare cu autoritățile județene și centrale, organizații non-guvernamentale care pot contribui la schimbul de idei, parteneriate și finanțări.

Dat fiind situația slabă a sectorul privat mic și mijlociu, principalul agent care să mobilizeze aceste eforturi rămân autoritățile publice locale.

În acest domeniu propunem următoarele programe:

-sprijinirea dezvoltării firmelor deja existente

-atragera unor firme în zonă

Responsabilitatea realizării obiectivelor strategice: Primăria și consiliul local al comunei Frumusica.

**Partenerii ai administrației locale (ONG-uri, agenții și instituții ale statului etc.)**

### **7. Programe și proiecte de dezvoltare**

**7.1. Proiecte semnificative realizate și în derulare și propuneri de proiecte pt. perioada 2014-2020**

**7.1.1. Proiecte pentru care s-a primit finanțare 2007-2013**

| Nr. crt. | Denumire proiect                               | Programul | Valoare RON cu TVA | Stadiul proiectului |
|----------|------------------------------------------------|-----------|--------------------|---------------------|
| 1        | Modernizare camin cultural in comuna Frumusica | PNDR      | 430.000            | Finalizat           |

|   |  |  |  |  |
|---|--|--|--|--|
| 2 |  |  |  |  |
| 3 |  |  |  |  |
| 4 |  |  |  |  |
| 5 |  |  |  |  |
| 6 |  |  |  |  |

#### 7.1.2. Investiții finanțate din bugetul local 2007-2013

| Nr. crt. | Denumirea investiției | Stadiul investiției |
|----------|-----------------------|---------------------|
| 1        |                       |                     |
| 2        |                       |                     |
| 3        |                       |                     |
| 4        |                       |                     |
| 5        |                       |                     |
| 6        |                       |                     |
| 7        |                       |                     |
| 8        |                       |                     |
|          |                       |                     |

#### 7.1.3. Investiții Finanțate de la Ministerul Învățământului 2007-2013

|   |  |  |
|---|--|--|
| 1 |  |  |
| 2 |  |  |
| 3 |  |  |

#### 7.1.4. Propuneri de proiecte pentru care au fost întocmite Studii de Fezabilitate și/sau Proiecte Tehnice care se pot depune spre finanțare, majoritatea acestor documente necesită reactualizare.

| Nr. crt. | Denumire proiect                         | Studiu de Fezabilitate și/sau Proiect Tehnic | Perioada de realizare preconizată | Valoarea totală EURO cu TVA |
|----------|------------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------|
| 1        | Rețea de alimentare cu apă și canalizare | PT+Executie                                  | 2014-2017                         | 3.000.000                   |

|    |                                                                                                                                                                               |        |           |           |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|-----------|
| 3  | Înființarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în comuna                                                                                                             | PT     | 2015-2019 | 1.500.000 |
| 4  | Modernizare drumuri de interes local în comuna Frumusica                                                                                                                      | SF     | 2017-2019 | 1.200.000 |
| 5  | Construire gradinita cu doua grupe în satul Radeni, com. Frumusica                                                                                                            | SF     | 2017-2018 | 400.000   |
| 6  | Instalație fotovoltaica de 250 KW                                                                                                                                             | SF     | 2018-2020 | 1.300.000 |
| 7  | Modernizare/Reabilitare Scoala Gimnaziala nr.1 Vladeni-Deal, în vederea obtinerii autorizatiei de functionare                                                                 | SF +PT | 2016-2018 | 104.000   |
| 8  | Modernizare/Reabilitare Gradinita cu program normal nr.1 Vladeni-Deal, în vederea obtinerii autorizatiei de functionare                                                       | SF +PT | 2016-2018 | 110.000   |
| 9  | Modernizare/Reabilitare Gradinita cu program normal nr.5 Radeni, în vederea obtinerii autorizatiei de functionare                                                             | SF +PT | 2016-2018 | 112.000   |
| 10 | Modernizare/Reabilitare Scoala Gimnaziala nr.3 Radeni, în vederea obtinerii autorizatiei de functionare                                                                       | SF     | 2016-2018 | 85.000    |
| 11 | Modernizare/Reabilitare Gradinita cu program normal nr.4 Storesti, în vederea obtinerii autorizatiei de functionare                                                           | SF     | 2016-2018 | 109.000   |
| 12 | Modernizarea iluminatului public în comuna Frumusica                                                                                                                          | SF     | 2017-2020 | 250.000   |
| 13 | Construire si dotare capele mortuare în comuna                                                                                                                                | SF     | 2018-2020 | 600.000   |
| 14 | Modernizare cai de acces ce deserveșc suprafețele agricole                                                                                                                    | SF     | 2014-2015 | 1.250.000 |
| 15 | „Managementul situațiilor de urgență – Gestionarea eficientă a incendiilor în comuna Și” (achiziționarea unei autospeciale și costume de protecție – pentru pompierii civili) | SF     | 2018-2020 | 150.000   |

|    |                                                                                                                                            |             |           |           |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------|-----------|
|    | comuna Și - Crearea și implementarea unui sistem de management integrat al deșeurilor" (achiziționarea unei autospeciale și a unor pubele) |             |           |           |
| 17 | Drum peste Dealul Holm, Și - Vorona (continuarea proiect)                                                                                  | PT          | 2017-2020 | 1.250.000 |
| 18 | Construire piata agro-alimentara                                                                                                           | SF          | 2018-2020 | 500 000   |
| 19 | Reabilitare Scoala Gimnaziala Nr.4 Storesti                                                                                                | PT+Executie | 2015-2017 | 1.132.000 |

#### 7.1.5. Propuneri de proiecte pentru care nu au fost întocmite documentații

| Nr. crt. | Denumire proiect                                     | Perioada de realizare preconizată | Valoarea estimata a investiției EURO cu TVA |
|----------|------------------------------------------------------|-----------------------------------|---------------------------------------------|
| 1        | Construire și dotare sala de sport și localitatea Și | 2018-2020                         | 500.000                                     |
| 3        | Construire și dotare 10 locuințe sociale             | 2018-2020                         | 750.000                                     |
| 4        | Construire și dotare centru de zi                    | 2018-2020                         | 530.000                                     |
| 5        | Parc industrial                                      | 2018-2020                         | 2.000.000                                   |
| 6.       | Construirea unui cântar public                       | 2014-2015                         | 30.000                                      |

#### 7.2. Programele și proiectele sunt grupate din punctul de vedere al timpului de implementare în trei etape:

- pe termen scurt (2 - 3 de ani)
- pe termen mediu (4 - 8 de ani)
- pe termen lung (25 de ani)

Programele și proiectele de dezvoltare în această strategie au fost așezate în ordinea priorităților evidențiate de administrația publică locală și în funcție de realitățile observate.

| Domeniu | Programe propuse | Proiecte propuse | Perioada de implementare |
|---------|------------------|------------------|--------------------------|
|         |                  |                  |                          |

|                |                                                                            |                                                                                                        |       |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Infrastructură | Introducerea rețelei de transport gazelor naturale                         | 1.1.2. Branșarea gospodăriilor individuale la rețeaua de gaz.                                          | Lung  |
|                | 1.2. Introducere a sistemului de canalizare                                | 1.2.1. Construcția rețelei de canalizare,                                                              | Mediu |
|                |                                                                            | 1.2.2. Crearea unei stații de epurare a apei uzate.                                                    | Mediu |
|                | 1.3. Iluminat public                                                       | 1.3. Modernizarea și îmbunătățirea sistemului de iluminat public.                                      | Scurt |
|                | 1.4. Îmbunătățirea rețelei de transport rutier.                            | 1.4.1. Refacerea drumurilor comunale,                                                                  | Scurt |
|                |                                                                            | 1.4.2. Refacerea drumurilor județene de pe raza comunei.                                               | Mediu |
|                | 1.5. Renovarea căminelor culturale                                         | 1.5.1. Renovarea căminelor culturale din satele Rădeni, Vlădeni                                        | Scurt |
|                |                                                                            | 1.6.1. Realizări de noi spații verzi                                                                   | Mediu |
|                | 1.6. Spații verzi                                                          | 1.6.2. Întreținerea și dotarea spațiilor verzi existente                                               | Scurt |
|                | 1.7. Baza sportivă                                                         | 1.7.1. Construirea și dotarea a unei baze sportive                                                     | Scurt |
| 2. Turism      | 1.8. Energie regenerabilă                                                  | 1.8.1. Achiziția de echipamente de producere de energie regenerabilă în scop public                    | Mediu |
|                | 2.1. Crearea unor condiții optime pentru practicarea turismului în comună, | 2.1.1. Construcția unor pensiuni agro-turistice care să aibă capacitatea de a caza grupuri de turiști, | Lung  |
|                |                                                                            | 2.1.2. Acreditarea unor case în sistemul agro-turistic,                                                | Lung  |
|                |                                                                            | 2.1.3. Inițierea construirii unor monumente                                                            | Lung  |
|                | 2.2. Promovarea                                                            | 2.2.1 Promovarea ofertei turistice a localității în țară și în străinătate                             | Mediu |

|                       |                                                                                      |                                                                                                                                                           |       |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                       | activităților de tip turistic din comună                                             | 2.2.2 Creșterea gradului de interes din partea locuitorilor comunei pentru organizarea activităților de tip turistic                                      | Mediu |
|                       |                                                                                      |                                                                                                                                                           |       |
| 3. Comerț și servicii | 3.1. Sprijinirea populației în activitățile de comerț                                | 3.1.1. Consultanță de specialitate în privind înființarea unor societăți comerciale/asociații de producători                                              | Scurt |
|                       |                                                                                      | 3.1.2. Identificarea unor posibile piețe de desfacere pentru produsele locale                                                                             | Lung  |
|                       | 3.2. Sprijinirea activităților comerciale prin manifestări organizate de tip târguri | 3.2.1. Organizarea unor târguri specializate pe diferite tipuri de produse.                                                                               | Mediu |
|                       | 3.3. Organizarea unui centru de resurse pentru activitățile turistice                | 3.3.1. Organizarea unui centru de resurse pentru activitățile turistice,                                                                                  | Lung  |
|                       | 3.4. Îmbunătățirea serviciilor de salubritate pentru comună                          | 3.4.1. Dotarea serviciului de salubritate                                                                                                                 | Scurt |
|                       |                                                                                      | 3.4.2. Organizarea la standarde ridicate a serviciului de salubritate                                                                                     | Mediu |
|                       | 3.5. Îmbunătățirea serviciilor de PSI pentru comună                                  | 3.5.1. Dotarea serviciului PSI                                                                                                                            | Scurt |
| 4. Resurse umane      | 4.1. Organizarea de cursuri, înființarea unui telecentru                             | 4.1.1. Participarea populației la perfecționare.                                                                                                          | Scurt |
|                       | 4.2. Creșterea performanțelor profesionale ale funcționarilor din administrație      | 4.2.1. Participarea funcționarilor la cursuri de formare profesională continuă în cadrul centrelor de perfecționare pentru APL sau în cadrul unor ONG-uri | Scurt |

|                |                                                           |                                                                                         |       |
|----------------|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| 5. Agricultură | 5.1. Sprijinirea asocierilor și a concentrărilor de teren | 5.1.1. Inițierea unor asociații de producători                                          | Mediu |
|                |                                                           | 5.1.2. Activități conștientizarea oamenilor privind necesitatea concentrărilor de teren | Scurt |
|                | 5.2. Dezvoltarea sectorului zootehnic                     | 5.2.1. Creșterea animalelor, îmbunătățirea raselor de animale                           | Mediu |
|                |                                                           | 5.2.2. Dezvoltarea activităților de prelucrare a produselor provenite din zootehnie     | Lung  |
|                |                                                           | 5.2.3. Promovarea produselor zootehnice                                                 | Lung  |
|                | 5.3. Dezvoltarea sectorului pomicol                       | 5.3.1. Inițierea unor ferme de profil                                                   | Lung  |
|                |                                                           | 5.3.2. Promovarea produselor zootehnice                                                 | Lung  |

Aceste programe / proiecte identificate pentru dezvoltarea localității pot fi finanțate din următoarele surse accesibile pe termen scurt, mediu și lung:

- bugetul local și central;
- fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;
- alți finanțatori interni sau externi;
- împrumuturi de la organisme financiare interne și externe.

#### **AGRICULTURA ECOLOGICĂ**

„Agricultură ecologică”, termen protejat și atribuit de U.E României pentru definirea acestui sistem de agricultură este similar cu termenii „agricultură organică” sau „agricultură biologică” utilizați în alte state membre.

Acest sistem de agricultură este un procedeu „modern” de a cultiva plante, de a crește animale și de a produce alimente, care se deosebește fundamental de agricultura convențională.

Rolul sistemului de agricultură ecologică este de a produce hrană mult mai curată, mai potrivită metabolismului organismului uman, dar în deplină corelație cu conservarea și dezvoltarea mediului în respect față de natură și legile ei. Unul dintre principalele scopuri ale agriculturii ecologice este producerea de alimente cu gust, textură și calități autentice și atractive.

Aceste alimente se obțin în etapa producției la fermă prin interzicerea strictă a utilizării organismelor modificate genetic (OMG-uri și derivatele acestora) și prin restricții drastice privind folosirea fertilizanților și pesticidelor de sinteză, a stimulatoarelor și reguletoarelor de creștere, hormonilor, antibioticelor și sistemelor intensive de creștere a animalelor.

Agricultura ecologică are o contribuție majoră la dezvoltarea durabilă, la creșterea activităților economice cu o importantă valoare adăugată și la sporirea interesului nemai satul rural

Obiectivele, principiile și normele aplicabile producției ecologice sunt cuprinse în legislația comunitară și națională din acest domeniu. Aceste norme, alături de definirea metodei de producție în sectorul vegetal și de creștere a animalelor, reglementează și următoarele aspecte legate de sistemul de agricultură ecologică: etichetarea, procesarea, inspecția, marketingul și importurile.

Pentru a putea obține produse agricole ce pot fi comercializate cu mențiunea „produs obținut din agricultura ecologică” exploatarea trebuie mai întâi să parcurgă o perioadă de conversie, de minimum doi ani.

Pe durata întregului lanț de obținere a unui produs ecologic, operatorii trebuie să respecte permanent regulile stabilite de Regulamentul (CEE) nr. 834/2007 al Consiliului. Ei trebuie să-și supună activitatea din exploatare, unor vizite de inspecție, realizate de organisme de inspecție și certificare în scopul controlului conformității cu prevederile legislației în vigoare privind producția ecologică.

În România, controlul și certificarea produselor ecologice este asigurată în prezent de organisme de inspecție și certificare private. Acestea sunt aprobate de Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, pe baza criteriilor de independență, imparțialitate și competență stabilite în Ordinul nr. 688/2007 pentru aprobarea

#### **Inspecția și certificarea**

Ce este?

“procedura prin care se determină respectarea condițiilor și a standardelor specifice de producție în agricultura ecologică...”

Cum se face?

- prin INSPECȚIE, prelevarea de mostre (de sol, produs, etc.), efectuarea de teste și analize chimice;
- evaluarea, verificarea și asigurarea conformității – CERTIFICAREA.

Pentru ce activități se execută?

Producție – vegetală și animală;

Procesarea produselor;

Marketing;

Depozitare.

Definirea termenilor specifici

1. ACREDITARE/APROBARE: procedura prin care un organism abilitat recunoaște capacitățile tehnice ale unei organizații pentru a derula activități de inspecție și certificare conform criteriilor specifice;
2. INSPECȚIA: vizită la operator/fermier în care se face verificarea completă a modului în care este implementat sistemul de producție specific agriculturii ecologice precum și evaluarea conformității cu regulile și standardele specifice;
3. CERTIFICARE: procedura prin care organizația abilitată/acreditată (organismul de certificare) eliberează un document în care se specifică clar că metodele, procesele, etc., folosite pentru obținerea produsului/lor au fost evaluate și sunt produse în conformitate cu cerințele specifice.

#### **Standard de acreditare**

Element foarte important de urmărit deoarece este în strânsă legătură cu piața de desfacere.

Organismele de inspecție și certificare pot deține una sau mai multe din următoarele recunoașteri pentru efectuarea certificării conform:

- Standardului IFOAM: acreditarea conform standardului International Organic

•Acreditare NOP: în general cerută de piața SUA;

•Acreditare JAS: cerută de piața Japoneză;

•Regulamentul UE: Regulamentul Consiliului 2092/91 - piața Europeană,

Etape pentru trecerea de la agricultura convențională la agricultura ecologică

### 1. Informarea:

- prin ziare, reviste, cărți, pliante etc.;
- prin asociațiile pentru protecția mediului și agricultură ecologică;
- prin institute și stațiuni de cercetare;
- prin unitățile de învățământ;

Fermierul ecologic trebuie să fie foarte bine informat și să fie permanent la curent cu ceea ce este nou în domeniu!!!

### 2. Testarea/practicarea:

- prin participare la „zile deschise” organizate în fermele/unitățile ecologice;
- prin cursuri de pregătire;
- prin încercarea sistemului de agricultură ecologică în ferma/unitatea proprie (nu vă așteptați la rezultate spectaculoase din prima încercare);
- prin contactarea organismului de inspecție și certificare;

### 3. Planificarea conversiei:

- înregistrarea activității la Ministerul Agriculturii;
- cerere către un organism de control;
- întocmirea planului de conversie;
- organizarea comercializării produselor ecologice;
- afilierea la o asociație de agricultură ecologică;

Noțiuni generale legate de conversie

Aplicarea și conversia către agricultura ecologică:

- metodele de producție ecologică se aplică de la început;
- data de început a conversiei – odată cu data efectuării cererii către OIC (sunt posibile și excepții);
- nu se recomandă ca suprafețele sau/și animalele convertite în agricultura ecologică ↔ agricultura convențională;
- durata conversiei

Culturi anuale: minim 2 ani;

Culturi perene: minim 3 ani;

Creșterea animalelor – diferite perioade în funcție de specie.

Marcarea produsului “în conversie spre agricultura ecologică” este posibilă după minim 12 luni și constatarea conformității.

În urma inspecțiilor efectuate de organismele de control, operatorii care au respectat regulile de producție vor primi certificatul de produs ecologic și își vor putea eticheta produsele cu mențiunea „ecologic”.

Pe eticheta care se aplică pe un produs ecologic sunt obligatorii următoarele mențiuni: referirea la modul de producție ecologic, sigla, numele și codul organismului de inspecție și certificare care a efectuat inspecția și a eliberat certificatul de produs ecologic.

Sigla „ae”, sigla națională specifică produselor ecologice, alături de sigla comunitară pot fi folosite în scopul unei mai bune vizualizări de către consumatori a produselor obținute din producția ecologică.

Sigla „ae”, proprietate a M.A.P.D.R., garantează ca produsul, astfel etichetat, provine din agricultura ecologică și este certificat de un organism de control. Rezultate de

Ordinul comun pentru modificarea și completarea Anexei la Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale nr. 317/2006 și al președintelui Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor nr.190/2006 pentru aprobarea Regulilor specifice privind etichetarea produselor agroalimentare ecologice.

Dreptul de utilizare a siglei „ae” pe produsele, etichetele și ambalajele produselor ecologice îl au producătorii, procesatorii și importatorii înregistrați la M.A.P.D.R. și care dețin un contract, cu un organism de control aprobat de către M.A.P.D.R.

În vederea obținerii dreptului de utilizare a siglei „ae” de certificare și a siglei „ae” de comunicare, solicitanții vor completa cererile de solicitare. În prezent, aplicarea siglei comunitare pe eticheta produselor ecologice este facultativă, dar va deveni obligatorie, la data de 1 iulie 2010 în conformitate cu prevederile Regulamentului (CE) al Consiliului nr. 967/2008.

Înainte ca producătorii să înceapă să-și desfășoare activitatea în acest domeniu, sau să obțină produse ecologice, au obligația să se înregistreze la M.A.P.D.R. Înregistrarea producătorilor în agricultura ecologică, este obligatorie în fiecare an și se face prin completarea Fișelor de înregistrare în agricultura ecologică, disponibile la Direcțiile de Agricultură și Dezvoltare Rurală județene, în perimetrul căreia producătorul își desfășoară activitatea, la responsabilii județeni pentru agricultura ecologică. Procedura de înregistrare a producătorilor în agricultura ecologică este reglementată prin Ordinul nr. 219 /2007 pentru aprobarea Regulilor privind înregistrarea operatorilor în agricultura ecologică, completat și amendat.

Urmare a procesului de înregistrare, M.A.P.D.R. elaborează în fiecare an Lista operatorilor din agricultura ecologică care este pusă la dispoziția celor interesați.

**Pașii principali de începere a conversiei către Agricultură Ecologică:**

1. Încheierea unui Contract între solicitant și un organism (firmă) de inspecție și certificare (OIC) acreditat de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
2. Înregistrare la Direcția Județeană de Agricultură și Dezvoltare Rurală – persoană de contact: Iancu Marian – responsabil agricultură ecologică, telefon:0268/478529;
3. DJADP, transmit înregistrarea către MADR;
4. OIC, pot începe activitățile necesare de certificare;

Pentru anul 2010, Organisme de inspecție și certificare acreditate de MADR este în curs de apariție pe site-ul ministerului.

Agricultura ecologică este un sector dinamic în România care a cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă, atât în sectorul vegetal cât și în sectorul animalier.

Organizarea comercializării produselor constituie un element important din filiera de agricultură ecologică. Comercializarea produselor ecologice se face numai de comercianți înregistrați la M.A.P.D.R, prin diferite canale de piață: vânzări de la poarta fermei, vânzări prin magazine en-gros, vânzări prin magazine specializate, vânzări prin bursa on-line pentru produse ecologice ([www.agricultura-ecologica.ro](http://www.agricultura-ecologica.ro)) vânzări prin piețe sezoniere.

Acțiunile de informare a producătorilor, de instruire și de promovarea a conceptului de agricultură ecologică sunt realizate de către organizații de stat și private. Educație în agricultura ecologică, în vederea formării de specialiști pentru acest domeniu constituie o preocupare a institutiilor de profil din învățământul superior.

Ca parte a campaniei de promovare a agriculturii ecologice în Uniunea Europeană, la inițiativă Directoratului General pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală al Comisiei

ecologică cât și un punct de plecare în realizarea campaniilor promoționale în diferite State Membre.

De asemenea, în vederea promovării produselor ecologice, Comisia Europeană acordă sprijin de până la 50% programelor de informare și promovare propuse de organizațiile profesionale și interprofesionale din sector, care participă cu minim 20 % din costul real al acțiunilor, cofinanțarea fiind asigurată de la bugetul de stat, în conformitate cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului privind acțiunile de informare și promovare pentru produsele agricole pe piața internă și în țările terțe și cu Regulamentul (CE) nr. 501/2008 al Comisiei de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 3/2008.

La inițiativa Asociației Bioagricultorilor din România "Bioterra", precum și a altor persoane fizice și juridice, a fost creat în anul 2002 S.C. ECOINSPECT S.R.L., organism privat pentru inspecția și certificarea produselor ecologice, cu sediul în municipiul Cluj-Napoca, județul Cluj.

Societatea are un număr de 21 asociați iar în primii doi ani de activitate, Ecoinspect a beneficiat de un sprijin important din partea Biokontrol Hungaria, cea mai cunoscută firmă de inspecție și certificare din Ungaria.

Din punct de vedere tehnic, Ecoinspect a fost îndrumat de FIBL - Institutul de Cercetare pentru Agricultură Ecologică și de Bio.inspecta AG din Elveția.

S.C. ECOINSPECT S.R.L. este primul organism românesc privat din domeniul inspecției și certificării produselor agroalimentare ecologice, recunoscut de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

#### **Certificatul de acreditare .**

Standardele și documentele de referință pentru activitatea Ecoinspect sunt:

- SR EN 45011/ 2001- Reglementări generale pentru sistemul calității;
- Regulamentul CE 834/ 2007 privind agricultura ecologică;
- S.C. ECOINSPECT S.R.L. oferă servicii de inspecție și certificare în conformitate cu:
- Regulamentul CE 834/ 2007;
- Standardul Bio.suisse - cu certificare prin Bio.inspecta;
- USDA NOP - cu certificare prin Bio.inspecta;
- Naturland - cu certificare prin Naturland Germania.

Domeniul de activitate al organismului de control este certificarea produselor agroalimentare ecologice, proces care include:

Raport asupra analizei situației și Analizei SWOT

Prezentul raport s-a realizat în baza și în paralel cu: sondajul de opinie, analiza SWOT a localității, elemente descriptive ale situației actuale din prima parte a Strategiei de dezvoltare a Comunei Frumusica (obținute prin documentare pe teren și din surse scrise). În raport sunt prezentate succint principalele concluzii și direcțiile de dezvoltare conturate prin intersectarea istoricului, cu dorințele cetățenilor și cu oportunitățile generate de amplasament, caracteristicile geografice, cadrul natural, echiparea teritoriului, tradițiile ocupaționale.

Prezentarea pe larg a tuturor aspectelor din prezentul raport se face în Strategia de dezvoltare, Analiza SWOT, Sondajul de opinie.

Datele culese direct de pe teren, cât și datele statistice sau alte materiale relevante privind localitatea și zona, reflectă o degradare a situației economice a comunei față de anul 1989. Schimbările de proprietate, de structură, de interese, au determinat desființarea CAP, a fermelor de stat, dar și a AEI-urilor. În prezent activitățile

economice sunt restrânse, agricultura este în principal de subzistență și semisubzistență, industrie nu există, iar turismul este prezent într-o foarte mică măsură, în ciuda faptului că principala calitate a comunei este atractivitatea turistică și potențialul în acest domeniu.

În privința infrastructurii, se constată deficiențe. Deși drumurile de legătură cu DN 28B (E58) sunt în stare bună, străzile comunale și drumurile de acces sunt în stare avansată de degradare, fiind afectate de viituri. Apa curentă este de o calitate proastă. Gazul metan nu există.

Drumurile forestiere sunt puternic degradate

Situația descrisă reclama următoarele principale direcții de dezvoltare:

### **1. Turism, ca prima și reală oportunitate de dezvoltare**

Există oportunități deosebite de utilizare în scop turistic a cadrului natural și patrimoniului cultural. Acest potențial este confirmat de existența unor trasee turistice ca „Drumul vinului”, „Drumul voievozilor”, a numeroaselor obiective turistice ca: biserici, scituri și mănăstiri din Masivul Dealul Mare, Masa Tâlhărilor, Grotă lui Coroi, Cimitirul Uriasilor, Izvoarele Bahluiului, Rezervația de Tisa și alte rezervații naturale, situri arheologice, etc.

Amplasarea la poalele Dealului Holm, într-o zonă cu înălțimi pretabile la schi și alte sporturi de iarnă, clima, temperaturile scăzute, determină ideea valorificării potențialului echiabil prin realizarea de partii de schi, facilități de cazare și agrement – proiectul poate fi conturat la ora actuală într-un SF, unde s-ar putea propune o stațiune de sporturi de iarnă. Parteneriatul public privat pentru realizarea stațiunii de schi ar primi susținere masivă, mai ales că turismul a fost nominalizat și de către locuitorii comunei drept o prioritate.

Faptul că aproximativ o treime din suprafața comunei este ocupată de păduri, trebuie valorificat prin exploatarea potențialului silvic: masă lemnoasă (într-o măsură care să nu afecteze echilibrul zonei), produse forestiere nelemnoase, silvoturism, eco-turism bazat pe observarea speciilor.

### **2. Silvicultura**

Fondul forestier aparținând comunei Frumusica totalizează o suprafață de 3038 ha reprezentând 34 % din suprafața teritoriului administrativ al comunei.

Exploatarea masei lemnoase precum și accesul în zonă se face prin intermediul rețelei de drumuri forestiere nemodernizate.

Se impun măsuri urgente de exploatare superioară, în limitele menținerii unui echilibru natural și conservării habitatelor.

### **3. Dezvoltarea infrastructurii**

Asa cum s-au exprimat și cetățenii în cadrul sondajului de opinie, se impune reabilitarea masivă a infrastructurii: lucrări de drumuri, canalizare, extinderea și modernizarea rețelei de alimentare cu apă.

Reabilitarea infrastructurii este pe de o parte un mijloc de creștere a nivelului de trai și de stopare a migrației, pe de altă parte un mijloc de a crea locuri de muncă și de a readuce o parte din tineri în comună.

### **4. Agricultură, în special zootehnia**

Suprafața întinsă de pășune, reclama revigorarea sectorului zootehnic, ceea ce ar însemna stimularea unor forme asociative pentru creșterea animalelor, un centru de colectarea lăptelui în vederea pasturii în condiții de igienă.

Tradiția cultivării cartofului reclama extinderea acestei activități, practicarea unor forme intensive de cultură și crearea unui centru de colectare și desfacere, ca

intermediar în distribuția produsului, astfel încât sumele obținute din vânzarea cartofului să fie mai mari.

Intrucât agricultura de subzistență acoperă o mare parte din necesarul de alimente ale populației, se recomandă sprijinirea pentru obținerea subvențiilor de 5000 euro anual acordate prin Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsură 141.

Exploatarea potențialului agricol și al experienței în domeniu poate fi exploatată în cadrul unor asociații ale producătorilor, asociații realizate cu sprijin de la autoritățile locale; se recomandă asociația crescătorilor de animale și asociația producătorilor de fructe și legume.

#### **5. IMM**

Din cererile populației se arată un deficit de servicii și activități comerciale: servicii auto, vulcanizare, brutărie, cofetărie – acestea sunt toate de competența zonei private, se vor dezvolta în interdependență cu dezvoltarea comunei și valorificarea turistică și agricolă; la nivel local se poate acorda sprijin prin centrul local de consultanță pentru IMM.

Datorită disponibilității cetățenilor se pot desfășura proiecte comune, în parteneriat cu alte localități: s-ar putea realiza în acest mod centrul de colectare și desfacere a fructelor și legumelor.

În localitatea Frumusica, ca urmare a vinzării și reabilitării fostului SMA, se preconizează o dezvoltare a zonei IMM: mici activități comerciale, servicii; se recomandă realizarea incubatorului de afaceri, pentru sprijinirea acestor inițiative.

Înființarea unui număr apreciabil de societăți comerciale și PFA, demonstrează apetența populației locale pentru mici afaceri proprii sau de familie, fapt ce trebuie încurajat ca alternativă la asociațiile de producători agricoli; se propune realizarea unui centru local de promovarea afacerilor, crearea unei baze de date cu firmele locale și promovarea centralizată a serviciilor și produselor acestor firme.

Se manifestă o tendință crescândă în privința creșterii vacilor de lapte, tendință ce trebuie încurajată prin realizarea unui centru local de colectare și distribuție a laptelui sau asocierea între producători și achiziționarea unor tancuri de racire.

De asemenea, a luat amploare creșterea cartofului, motiv pentru care se propune cultivarea extinsă a acestuia și realizarea unui centru de comercializare, eventual împreună cu câteva comune învecinate; acesta ar facilita introducerea pe piață și ar determina obținerea unui preț superior.

#### **1. Glosar de termeni privind fondurile structurale și de coeziune - Publicat de Ministerul Integrării Europene în cadrul Programului PHARE 2002 – Coeziune economică și socială**

##### **Acquis comunitar**

Ansamblul reglementărilor și politicilor Uniunii Europene. Conține legislația Uniunii, formată din tratatele de bază (legislația primară) și documentele adoptate de instituțiile Uniunii (legislația secundară).

Țările candidate trebuie să-și armonizeze legislația cu aquis-ul comunitar pentru a adera la Uniune. Derogările sunt permise numai în situații excepționale și sunt restrânse ca arie de aplicare.

##### **Agencia pentru Dezvoltare Regională (ADR)**

Organism neguvernamental, nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, ce acționează în domeniul dezvoltării regionale. Statutul de organizare și funcționare al ADR este aprobat de Consiliul pentru Dezvoltare

Regională. În România există 8 Agenții pentru Dezvoltare Regională. Ele elaborează

CDR). Obiectivele ADR sunt: dezvoltarea, implementarea și monitorizarea Planurilor regionale, managementul fondurilor PHARE alocate regiunilor (și al "Fondurilor Structurale" după aderare), administrarea fondurilor alocate regiunilor de către Guvernul României, redresarea dezechilibrelor economice între regiuni, promovarea parteneriatelor locale, regionale și internaționale.

#### **Agencia Națională pentru Dezvoltare Regională**

Organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului, înființată prin legea 151/1998. Agenția se reorganizează prin HG Nr. 382 din 11 mai 2000. Atribuțiile sale sunt preluate de către Ministerul Dezvoltării și Prognozei, înființat prin HG 16 din 4 ianuarie 2001. Prin HG 734 din 3 iulie 2003 atribuțiile MDP în domeniul dezvoltării regionale sunt preluate de către Ministerul Integrării Europene.

#### **Banca Centrală Europeană (BCE)**

Instituție responsabilă de implementarea politicii monetare europene, definită de Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC). Organele de decizie ale Băncii Centrale Europene (Consiliul Director și Comitetul Executiv) conduc acest sistem care are ca sarcini gestionarea masei monetare, realizarea operațiunilor valutare, păstrarea și gestionarea rezervelor valutare oficiale ale statelor membre și promovarea bunei funcționări a sistemelor de plată. A fost inaugurată pe 30 iunie 1998 este instituția succesoare Institutului Monetar European (IME).

#### **Banca Europeană de Investiții (BEI)**

Instituția financiară a Comunității, înființată prin Tratatul de la Roma. Sarcina ei este de a contribui la o dezvoltare echilibrată a Comunității, prin integrare economică și coeziune socială. Acționarii BEI sunt statele membre ale Uniunii Europene. Banca este administrată de un Consiliu de Guvernatori, format din miniștrii de finanțe ai celor 25 de state. Are personalitate juridică și este autonomă financiar.

#### **Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)**

Bancă înființată în 1991, pentru sprijinirea procesului de tranziție la economia de piață și pentru promovarea inițiativelor de afaceri în țările Europei Centrale și de Sud, precum și în fostele state membre ale URSS care respectă principiile democrației, pluralismului politic și economiei de piață.

#### **Coeziune economică și socială**

Coeziunea Economică și Socială este un principiu care exprimă solidaritatea între Statele Membre și între diferitele regiuni ale Uniunii Europene. A devenit obiectiv al Uniunii, la fel ca Piața Internă, odată cu adoptarea, în 1986, a Actului Unic European (Prin Tratatul de la Maastricht, această politică a fost inclusă în Tratatul de constituire a Comunității Europene).

Principiul favorizează dezvoltarea echilibrată și durabilă, reducerea diferențelor structurale dintre regiuni și dintre țări și promovarea șanselor egale. În termeni practici, este realizat prin diverse instrumente financiare, în special Fondurile Structurale. În procesul de aderare, finanțarea pentru dezvoltarea regională este asigurată prin Programul Phare Coeziune Economică și Socială.

#### **Comisia Europeană**

Comisia Europeană este un organ cu atribuții de inițiativă, implementare, gestionare și control al politicilor comunitare. Este gardianul Tratatelor și expresia intereselor Comunității.

Comisia este numită pentru un mandat de cinci ani, cu acordul statelor membre, după

Comisiei sunt asistați de o administrație formată din direcții generale și departamente specializate, personalul acestora activând în principal în Bruxelles și Luxemburg.

### **Criterii de aderare (Criteriile de la Copenhaga)**

Criteriile pe care orice țară candidată trebuie să le îndeplinească pentru a adera la Uniunea Europeană:

**politic:** instituții stabile care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului și respectul pentru minorități;

**economic:** o economie de piață funcțională

**legislativ:** adoptarea aquis-ului comunitar, adeziunea la obiectivele politice, economice și monetare ale Uniunii Europene.

Au fost adoptate în 1993, la Consiliul European de la Copenhaga, și confirmate în 1995 de Consiliul European de la Madrid, care a subliniat în plus importanța adaptării structurilor administrative ale statelor candidate în vederea creării condițiilor pentru o integrare armonioasă.

### **Dezvoltare durabilă**

Concept care definește o formă de creștere economică prin care este asigurat un nivel corespunzător de bunăstare nu numai pe termen scurt sau mediu, ci și pe termen lung.

Dezvoltarea este durabilă dacă răspunde

necesităților curente ale societății, fără a pune în pericol perspectivele pentru generațiile viitoare.

### **Dezvoltare rurală**

Concept ce stă la baza măsurilor de creștere a nivelului de dezvoltare economică și socială, de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de trai și de promovare a principiului de egalitate a șanselor în mediul rural. Sunt vizate:

reconversia profesională, creșterea numărului de locuri de muncă, creșterea nivelului de siguranță și de calitate a produselor alimentare, modernizarea fermelor și asigurarea unor venituri adecvate și stabile pentru fermieri, rezolvarea problemelor ecologice.

### **Dezvoltarea resurselor umane**

Concept care are ca obiectiv dezvoltarea abilităților forței de muncă, pentru a deveni mai adaptabilă la schimbările structurale, corespunzător nevoilor de abilități identificate pe piața forței de muncă. Se pune accent pe: dezvoltarea abilităților manageriale în afaceri și dezvoltare antreprenorială, pentru a încuraja creșterea economică viitoare; facilitarea accesului pe piața forței de muncă a celor aflați în căutarea unui loc de muncă, prin intensificarea măsurilor active de ocupare și dezvoltarea de noi abilități; promovarea oportunităților egale de angajare pentru grupurile vulnerabile (tinerii șomeri, șomerii de lungă durată, tinerii care părăsesc instituțiile de ocrotire, minorități).

### **Fondul de Coeziune**

Instrument financiar al UE menit să consolideze coeziunea economică și socială între țările europene. Resursele acestui Fond sunt alocate în două sectoare: infrastructură de mediu și rețele de transport transeuropene.

### **Fondul european de dezvoltare regională (FEDER)**

Instrument financiar al UE destinat reducerii dezechilibrelor între diferitele regiuni ale Uniunii.

A fost creat în 1975, fiind cel mai important fond structural. FEDER acordă sprijin financiar zonelor defavorizate, fiind astfel un important instrument de corecție a dezechilibrelor regionale. Principiile alocării acestui fond sunt: concentrarea pe

punerea în practică a intervenției structurale), programarea intervenției și adăugarea contribuției comunitare (care nu trebuie să se substituie celei naționale).

#### **Fondul Social-Economic (FSE)**

Creat în anul 1960, FSE este principalul instrument financiar al politicii sociale a Uniunii Europene. Prin intermediul său se acordă susținere financiară acțiunilor de formare și reconversie profesională, ca și celor vizând crearea de noi locuri de muncă. Aproape 75% din intervențiile acestui fond se fac pentru reducerea șomajului în rândul tinerilor, accentul fiind pus astăzi pe ameliorarea funcționării pieței forței de muncă, pe reinserția socială a șomerilor, promovarea egalității de șanse și adaptarea muncitorilor la mutațiile industriale și evoluția sistemului de producție.

#### **Fondul național pentru dezvoltare regională (FNDR)**

Fond constituit pentru finanțarea programelor de Dezvoltare regională în România, care se alocă anual prin bugetul de stat. Poate fi alimentat și din alte surse de finanțare, interne sau internaționale, cum ar fi asistența financiară din partea Uniunii Europene, asistența financiară nerambursabilă din partea unor guverne, organizații internaționale, bănci internaționale, etc.

#### **Fondul pentru dezvoltare regională (FDR)**

Fond constituit în fiecare regiune pentru finanțarea programelor de dezvoltare regională. Este administrat de Agenția pentru Dezvoltare Regională și se constituie anual din: alocații de la Fondul Național pentru Dezvoltare Regională; contribuții de la bugetele locale și județene; surse financiare atrase din sectorul privat, de la bănci, investitori străini, Uniunea Europeană și alte organizații internaționale.

#### **Fonduri Structurale**

Fondurile structurale și Fondul de coeziune sunt instrumentele financiare ale politicii de coeziune economică și socială comunitare, prin care se sprijină reducerea decalajului dintre nivelurile de dezvoltare ale diferitelor regiuni din statele membre ale Uniunii Europene și promovarea, în acest mod, a coeziunii economice și sociale. În prezent, în Uniunea Europeană există patru fonduri structurale:

**Fondul Social European (FSE)**, a cărui înființare a fost prevăzută prin Tratatul de la Roma;

**Fondul European pentru Orientare și Garantare Agricolă (FEOGA)**,

Secțiunea Orientare, creat în 1962 (împărțirea în secțiuni "orientare" și "garantare" datează din 1964, secțiunea "garantare", reprezentând instrumentul financiar al Politicii Agricole Comune);

**Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDER)**, înființat în 1975;

**Instrumentul Financiar pentru Orientarea Pescuitului (IFOP)**, creat în 1993.

În perioada 1994-1999, finanțările din Fondurile Structurale au fost acordate, în condițiile respectării principiilor programării, concentrării, parteneriatului și adăugării, pentru 7 obiective și 13 inițiative.

În scopul îmbunătățirii eficienței acțiunilor comunitare în perioada 2000-2006, Comisia a propus, în documentul intitulat "Agenda 2000", din iulie 1997, o reformă a politicii structurale. Această reformă a permis o mai bună concentrare a asistenței și simplificarea modului de operare a acestora prin reducerea la 3 a numărului de obiective:

-dezvoltarea și ajustarea structurală a regiunilor rămase în urmă din punct de vedere al

-dezvoltarea resurselor umane in alte regiuni decât cele eligibile pentru Obiectivul 1  
-reconversia economică și socială a zonelor cu dificultăți structurale (Obiectivul 2;  
acoperă zonele cu probleme din punct de vedere al diversificării economice, cum sunt

zonele in care economia parcurge o etapă de schimbări profunde, zone rurale in declin, zone in criză dependente de pescuit și zone urbane in dificultate);

-(Obiectivul 3 constituie cadrul de referință pentru toate măsurile prevăzute de noul Titlu privind ocuparea forței

de muncă din Tratatul de la Amsterdam și de Strategia Europeană de ocupare a forței de muncă).

Comisia Europeană se află într-un proces de reorganizare și restructurare a Fondurilor Structurale.

#### **IFI (Instituții financiare internaționale)**

Instituții/organizații internaționale care acordă finanțări nerambursabile, credite și/sau asistență tehnică pentru dezvoltarea economiei. Cele mai cunoscute instituții internaționale care derulează programe in România sunt

BERD, BEI, Banca Mondială, FMI.

#### **Impact**

Efect (pozitiv sau negativ) al unui proiect sau activități asupra unei anumite stări de fapt (de exemplu, reducerea ratei șomajului într-o anumită regiune), asupra unei organizații (de exemplu, perfecționarea personalului în domeniul activităților de consiliere a cetățenilor) sau persoane fizice (de exemplu, creșterea gradului de informare privind drepturile cetățenești). In analiza impactului trebuie avute in vedere grupurile ținta ale proiectului, precum și alți beneficiari direcți și indirecti.

#### **Indicatori de calitate**

O exprimare calitativă referitoare la descrierea obiectivului sau impactului unui proiect, ce conține informații despre:

- Relevanță
- Acuratețe
- Încadrarea in termene
- Accesibilitate și claritate
- Comparabilitate
- Coerență
- Posibilități de realizare

#### **Indicatori de cantitate**

Expresie numerică cu ajutorul căreia se caracterizează anumite fenomene economice.

#### **Indicatori de impact**

Expresie numerică sau calitativă prin care se desemnează consecințele programului/proiectului, dincolo de efectele sale imediate asupra beneficiarilor direcți. Ei reflectă efecte pe termen lung care afectează societatea (în sens larg sau restrâns).

#### **Indicatori de performanță**

Denumiți și Indicatori Cheie de Performanță (KPI) sau Indicatori Cheie de Succes (KSI), reprezintă expresii cuantificabile utilizate la măsurarea progreselor înregistrate in îndeplinirea obiectivelor proiectului. Scopul lor

este de a măsura eficacitatea (rezultate realizate/rezultate planificate), eficiența (rezultate/cost) și economia (costuri reale/costuri planificate) asociate programului/proiectului.

#### **ISPA**

Acest sprijin este direcționat în principal spre alinierea țărilor candidate la standardele comunitare în domeniul infrastructurii.

#### **Înfrățire instituțională (twinning)**

Instrument de asistență de preaderare pentru construcția instituțională, lansat în 1998. Are ca obiectiv sprijinirea țărilor candidate în dezvoltarea unor administrații moderne și eficiente, cu structurile, resursele umane și abilitățile manageriale necesare implementării aquis-ului comunitar la standarde similare cu cele ale Statelor Membre. Înfrățirea instituțională oferă cadrul de lucru al administrațiilor și organizațiilor semi-publice din țările candidate cu omologii lor din Statele Membre. În acest fel se dezvoltă și implementează un proiect care urmărește transpunerea, întărirea și implementarea unei anumite părți a aquis-ului comunitar.

#### **NUTS II**

Unități teritoriale cu o populație cuprinsă între 800.000 și un milion de locuitori, definite astfel de către Eurostat, în Nomenclatorul Statistic al unităților teritoriale ale UE. El clasifică regiunile fiecărui Stat Membru al UE în zone administrative, în funcție de numărul de locuitori. Regiunile de nivel NUTS II reprezintă principalul nivel de analiza pentru politica de dezvoltare regională.

#### **SAPARD (Sprijin pentru Măsuri de pre-aderare pentru Dezvoltare Agricolă și Rurală)**

SAPARD este un instrument financiar (alături de Phare și Ispa) care are ca scop sprijinirea țărilor candidate în soluționarea problemelor legate de ajustarea structurală în sectorul agricol și zonele rurale, precum și în implementarea aquis-ului comunitar în ceea ce privește politica agricolă comună. SAPARD a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2000, fiind programat până la data la care aderă la Uniunea Europeană țara candidată beneficiară.

SAPARD finanțează proiecte mari de agricultură și dezvoltare rurală și are un buget anual de 520 milioane Euro, fiind în responsabilitatea Directoratului General pentru Agricultură din cadrul Comisiei Europene. Detalii despre măsurile de finanțare prin acest program există pe pagina [www.sapard.ro](http://www.sapard.ro)

#### **2. Glosar de termeni privind planificarea strategică**

##### **Patrimoniu tangibil:**

Cadrul natural realizat de secole ca rezultat al intervenției umane asupra mediului înconjurător Patrimoniu fix cu destinație agricolă, meșteșugărească sau industrială, case de odihnă sau clădiri publice care evidențiază activități specifice sau un stil de arhitectură Patrimoniu mobil care conține obiecte de uz casnic (mobiliier realizat în stilul locului) de uz religios și obiecte de uz festiv (ex. Embleme ale comunei sau ale unor meserii/bresle, etc.). Produse, plante, fructe, legume, specii de animale, rezultate din adaptarea la condițiile locale și cultivate, procesate și gătit conform tradițiilor locale. (sursa: European Rural Heritage, observation guide, CEMAT, 2003-4)

##### **Patrimoniu intangibil (patrimoniu viu):**

Tehnici și aptitudini, care au dat posibilitatea amenajării cadrului natural, construirea de clădiri și mobilier și realizarea de produse locale; Dialecte locale, folclor local Moduri de organizare a vieții sociale (sursa: European Rural Heritage, observation guide, CEMAT, 2003-4)

##### **Peisaj:**

Teritoriul ale cărui trăsături/caracteristici sunt rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani. (sursa: Convenția EC privind protecția peisajului, 2000)